

**Яцун Наталія Вадимівна,**  
студентка кафедри економіки підприємств  
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,  
natayatsun@gmail.com  
**Рєпіна Інна Миколаївна.**  
д-р е.н., професор кафедри економіки підприємств  
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,  
rephouse@mail.ru

## **ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МАСОВИХ ВІДКРИТИХ ОНЛАЙН КУРСІВ ВОСВІТНЮ ПРОГРАМУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТІВ**

### **ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ МАССОВЫХ ОТКРЫТЫХ ОНЛАЙН КУРСОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНУЮ ПРОГРАММУ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА УНИВЕРСИТЕТОВ**

### **MASSIVE OPEN ONLINE COURSES IMPLEMENTATION INTO THE EDUCATIONAL PROGRAMS AS A TOOL FOR ENHANCING INNOVATION POTENTIAL OF UNIVERSITIES**

**Анотація.** Розглянуто поняття масових відкритих онлайн курсів, його ознаки. Наведено переваги та недоліки МООС з погляду впровадження їх у навчальну програму університетів. Запропоновано варіанти поєднання класичної та онлайн освіти.

**Аннотация.** Рассмотрено понятие массовых открытых онлайн курсов, его признаки. Приведены преимущества и недостатки МООС с точки зрения внедрения их в учебную программу университетов. Предложено варианты сочетания классической и онлайн образования.

**Abstract.** The concept of massive open online course, his symptoms was considered. It describes the advantages and disadvantages MOOC interms of the irintroduction into the curriculum of universities. Options for combining traditional and online education was given.

Постійне вдосконалення цифрового подання інформації та організації доступу до неї із застосуванням комп'ютерних мереж викликає неослабний інтерес до різноманітних інформаційних технологій в освіті та навчанні. Еволюційні процеси в області розробки і використання електронних матеріалів для вищої освіти за останні два десятиліття привели до формування концепції публікації навчальних матеріалів для віддаленого доступу у вигляді масових відкритих онлайн-курсів (MassiveOpenOnlineCourse, МООС) [2]. Науковці вважають, що використання нових технологій у навчанні призведе до значної трансформації освітньої системи. Тому сучасним університетам важливо не втратити момент і пристосуватися до умов сучасного світу, щоб не опинитися за бортом.

Оскільки, в теперішніх умовах економіки знань інформація відіграє дедалі важливішу роль значення і завдання університетів дещо змінюються. Актуальність і новизна навчального курсу повинні відповідати реаліям, а тривалість його проходження має бути якомога меншою. І саме у тому, як університет задовольняє мінливі потреби суспільства демонструється його інноваційний потенціал та готовність до змін, що визначає його конкурентоздатність на ринку освітніх послуг. Впровадження масових онлайн курсів може виступати серйозною перевагою при розгляді інноваційного стану університету. Тому в даній статті ми визначимо їх переваги та недоліки та можливість поєднання онлайн і класичного навчальних процесів.

МООС (massive open online course) — різновид онлайн-курсу, у якому може брати участь велика кількість учасників (до 50000), при цьому передбачено відкритий вільний доступ до всіх матеріалів через Інтернет [4]. Термін МООС був використаний у 2010 р Дейвом Кормье ((Dave Cormier), університет Острова Принца Едварда, Канада) [1]. Одним з піонерів у сфері масового навчання стала некомерційна організація Академія Хана, заснована в 2008 р. випускником Массачусетського технологічного інституту і Гарварда Салманом Ханом. Метою Академії було забезпечити можливості для отримання необхідної освіти в будь-якому місці. На сьогоднішній день найбільш популярними є такі проекти, як Coursera, Udacity, edX та інші. Протягом кількох років функціонування вони спромоглися залучити до навчання мільйони користувачів із всього світу. З цими платформами співпрацюють найкращі університети світу, а саме Гарвардський університет, Массачусетський технологічний інститут Гарвардський університет Стенфордський університет Каліфорнійський університет у Берклі Мюнхенський технічний університет та ін. В Україні МООС представлені таким онлайн-ресурсом, як Prometheus, який надає курси українською мовою від викладачів провідних українських університетів і компаній. Деякі університети вже працюють над впровадженням і створенням онлайн курсів. Наприклад, Київський національний економічний університет працює над створенням навчальної онлайн платформи «European Inclusive Entrepreneurship», метою якої є поширення європейського

досвіду створення та розвитку бізнесу шляхом розповсюдження необхідних знань у масах незахищеного населення, внутрішньоопереміщених осіб і осіб з особливими потребами.

Можна виділити такі ознаки масових онлайн курсів як масовість, глобальність, безкоштовність, залучення кращих викладачів з провідних світових університетів, присутність елементів традиційної освіти (розклад, дедлайни, екзамени), наявність чисельних каналів зворотного зв'язку між усіма суб'єктами навчального процесу, використання комплексу спеціально сконструйованого дидактичного матеріалу (лекції, конспекти, тести)[2].

Перевагами використання масових відкритих онлайн курсів у програмі університетів є:

- охоплення широкої аудиторії. Тобто онлайн курс не обмежується розмірами аудиторії та їх кількістю, що дозволяє залучити до навчального процесу більшу кількість студентів.

- використання в курсах різноманітного навчального контенту, а саме текстової, аудіо, відео та графічної інформації, а також форумів і блогів.

- відсутність територіальних, часових та вікових обмежень. Впровадження онлайн курсів дозволить залучати студентів з інших міст і навіть країн без необхідності їх фізичної присутності в університеті, що дозволить значно розширити аудиторію та зробити навчання доступнішим для тих хто не має змоги змінити місце проживання чи виділити час на заняття в класичній системі навчання;

- полегшення аналізу ефективності та результативності курсу. Використання інформаційних технологій дозволяє зібрати дані для статистичного аналізу курсу, а саме таких, як кількість студентів, що зареєструвалися на курс, закінчили чи не закінчили курс, статистику по віку, статі, діяльності, часу зручному для навчання та ін. Отримання цих даних в електронному вигляді одразу ж в процесі проходження курсу значно полегшує аналіз ефективності та зацікавленості курсом, що допоможе покращити навчальну програму і виправити недоліки. При класичній системі освіти зробити це значно складніше, оскільки необхідно проводити опитування і додатково обробляти отримані дані.

Проте використання масових онлайн курсів має і свої недоліки. До них можна віднести такі:

- важкість контролю авторства робіт. Оскільки навчання проходить дистанційно викладач курсу не має змоги перевірити чи справді та людина, яка зареєструвалась на курс проходить його і здає тестування;

- обмежений зворотний зв'язок з педагогом. Спілкування за допомогою блогів чи повідомлень не може замінити живого спілкування з викладачем. До того ж за рахунок великої кількості студентів викладач не завжди має змогу поспілкуватися з усіма студентами;

- неможливість оцінити творчі завдання. Так як процес оцінювання є автоматичним необхідно розробити такі завдання для перевірки знань, які б були стандартизованими та дозволили комп'ютерам перевіряти результати. Зазвичай використовуються такі види, як тести, знаходження відповідей. Оцінити, наприклад, написання творів чи висловлення власної думки неможливо без використання людського ресурсу. Тому такий вид навчання підходить не для всіх дисциплін і спеціальностей [3].

На даний момент в Україні МООС не є настільки поширеними і знізними як закордоном, однак вони набувають усе більшої популярності. Провідні університети ведуть роботу над інтеграцією масових відкритих онлайн курсів у навчальну програму. Це можна зробити шляхом поєднання дистанційного та класичного навчального процесу. Тобто, наприклад, прослуховування лекцій за присутності певної групи студентів і викладача в одній аудиторії можна замінити переглядом відеозаписів цього матеріалу. Така технологія дає змогу університетам економити час і ресурси, оскільки наповнюваність аудиторій обмежена і не дозволяє вести курс для такої кількості людей, як це забезпечує МООС. У той же час студенти мають можливість працювати з викладачами на групових заняттях.

Ще одним варіантом поєднання є повне проходження курсу онлайн, проте для отримання сертифікату необхідна здача іспиту в університеті, що дозволить запобігти шахраюванню при перевірці знань.

Отже, масові відкриті онлайн курси, що дають можливість широкому колу людей навчатися різноманітним предметам безкоштовно і дистанційно, являють собою потужну світову тенденцію сучасної вищої освіти. Вони орієнтовані на активне використання всіх сервісів мережевої і мобільної взаємодії, тобто найширше використання технічних і програмних можливостей сучасних інформаційних технологій. У той же час вони є викликом традиційній освіті, мотивуючи її до інноваційного розвитку, одним з напрямів якого є дослідження і реалізація змішаних діагностичних тестів.

## **Література**

1. Костюк Ю.Л., Левин И.С., Фукс А.Л., Фукс И.Л., Янковская А.Е. Массовые открытые онлайн курсы — современная концепция в образовании и обучении / Ю.Л. Костюк, И.С. Левин, А.Л. Фукс, И.Л. Фукс, А.Е. Янковская. // ВЕСТНИК ТОМСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА. — 2014. — С. 89—98.

2. **Кузьменко Г. М.** Масові відкриті онлайн-курси у контексті євроінтеграції вищої освіти України [Електронний ресурс] / Кузьменко Г. М., Хорольський О. В. — 2014. — Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4348/1/Kuzmenko.pdf>.

3. **Кузьмина О. В.** Массовые открытые онлайн-курсы (MOOCs): проблемы и перспективы [Електронний ресурс] / О. В. Кузьмина // Сборник научных статей XVIII Объединенной конференции «Интернет и современное общество» IMS-2015, Санкт-Петербург, 23-25 июня 2015 г. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <http://openbooks.ifmo.ru/ru/file/2239/2239.pdf>.

4. **Панченко Л. Ф.** Масовий відкритий онлайн-курс як альтернативна форма підвищення кваліфікації викладача вищої школи / Л. Ф. Панченко // Освіта та педагогічна наука. — 2013. — С. 19—28.

**Дмитренко Марина,  
Криворучкіна Олена Володимирівна,  
к.г.н, доцент кафедри економіки підприємств  
ДВНЗ «Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана», [elena.k1810@mail.ru](mailto:elena.k1810@mail.ru)**

## **ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРА НА БАЗІ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

## **ОРГАНИЗАЦИЯ БИЗНЕС-ИНКУБАТОРА НА БАЗЕ УНИВЕРСИТЕТА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ**

## **BUSINESS INCUBATOR ORGANIZATION AT THE UNIVERSITY AS A FACTOR AIMED TO INCREASE INNOVATION POTENTIAL OF UNIVERSITY**

**Анотація.** Розглянуто економічну сутність бізнес-інкубаторів. Проаналізовано головні особливості процесу бізнес-інкубації на базі університетів. Показано зарубіжний досвід реалізації таких проектів. Визначено основні завдання бізнес-інкубаторів на базі українських ВНЗ.

**Анотация.** Рассмотрена экономическая сущность бизнес-инкубаторов. Проанализированы главные особенности процесса бизнес-инкубации на базе университетов. Показано иностранный опыт реализации таких проектов. Определены основные задания бизнес-инкубаторов на базе украинских вузов.

**Abstract.** The economic essence of business incubators was considered. The main features of the process of business incubation at the universities was analyzed. Foreign experience of such projects realization was showed. The main objectives of business incubators at the Ukrainian universities was determined.

Кардинальна трансформація сучасної економіки визначила пріоритетний імператив розвитку підприємства — знання. З огляду на це, об'єктивною необхідністю є поглиблення інтеграції освітніх послуг та економічних відносин, науки та бізнесу. Практика провідних країн світу вже довела перспективність реалізації такого напрямку. Наразі актуалізується питання адаптації цього досвіду до функціонування вітчизняних вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Впровадження сучасних форм інноваційної та підприємницької інфраструктури у ВНЗ є необхідною умовою підвищення якості освіти. Інноваційний вектор розвитку університетів є базисом для масштабного та ефективного впровадження новітніх технологій і комерціалізації результатів науково-технічних розробок. На сучасному етапі саме цей контекст визначає конкурентоспроможність освітнього закладу. Як перспективний напрям цілеспрямованої підтримки науково-дослідної діяльності в університеті можна виокремити інкубацію бізнесу.

Сьогодні система вищої освіти потребує переформатування відповідно до вимог суспільного розвитку. Університети мають виступати не тільки як центри науки та освіти, але і як повноправні суб'єкти інноваційної діяльності. Контент-аналіз наукових джерел дозволяє відзначити, що незважаючи на різноманіття підходів до визначення їх суті, традиційно вживаним є таке розуміння: «Бізнес-інкубатор — це організаційна інноваційна структура, яка відповідно до певних умов і на певний час може надати у користування приміщення, будь-яке інше майно та певний комплекс послуг суб'єктам підприємництва та людям, що тільки планують розпочати свою діяльність, з метою допомоги у набутті ними фінансової незалежності» [2]. Основними завданнями бізнес-інкубаторів є мотивація людей на організацію власної справи, створення умов, що сприяють розвитку нових компаній і підприємництва, підтримування їх у розробленні новаторських продуктів, надання їм відповідних ресурсів [3]. Розгортання цих процесів у межах університету забезпечить змістовну наукову базу для ефективної реалізації всіх функцій.

Як приклад успішного розвитку такої інфраструктури наведемо зарубіжну модель реалізації програми імплементації бізнес-інкубаторів у навчальні заклади. В Ірландії досить відомим є біз-